

106 177

Národní památkový ústav	
Do	2018-04-09 10:35:13
NPU-310/27961/2018	
List	1 7

Ministerstvo kultury

Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1

Telefon: 257 085 111
Fax: 224 318 155
E-mail: epodatelna@mkcr.cz

Váš dopis značky

Naše značka
MK 13894/2018 OPP

Vyřizuje/linka
PhDr. Jiří Slavík / 463

V Praze dne:
22. 2. 2018

Věc: Rozhodnutí o prohlášení židovského městského domu Johela Begla v Třebíči - Zámostí, s pozemkem st. p. č. 123, k. ú. Podklášteří, ulice Leopolda Pokorného 7/11, okres Třebíč, Kraj Vysočina, za kulturní památku.

V příloze Vám zasíláme rozhodnutí Ministerstva kultury sp. zn. MK-S 7215/2017 OPP, č. j. MK 13894/2018 OPP ve výše uvedené věci.

Mgr. Ing. Eva Trejbalová
vedoucí oddělení ochrany kulturních památek
odboru památkové péče Ministerstva kultury

Příloha: Rozhodnutí Ministerstva kultury sp. zn. MK-S 7215/2017 OPP, č. j. MK 13894/2018 OPP ze dne 22. 2. 2018.

Stejnopis rozhodnutí:

Národní památkový ústav, generální ředitelství
Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči
Městský úřad Třebíč, úsek státní památkové péče
Krajský úřad Kraje Vysočina, úsek státní památkové péče

MINISTERSTVO KULTURY
Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1 – Malá Strana
IČ: 00023671 21

Ministerstvo kultury

Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1

Telefon: 257 085 111
Fax: 224 318 155
E-mail: epodatelna@mkcr.cz

Rozhodnutí nabylo právní moci: 21.3.2018

za správnost:

V Praze dne 22. 2. 2018
Č. j. MK 13894/2018 OPP
Sp. zn. MK-S 7215/2017 OPP

ROZHODNUTÍ

Ministerstvo kultury jako příslušný orgán státní správy na úseku státní památkové péče podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, oba ve znění pozdějších předpisů, **prohlašuje** židovský městský dům Johela Begla v Třebíči - Zámostí, s pozemkem st. p. č. 123, k. ú. Podklášteří, ulice Leopolda Pokorného 7/11, okres Třebíč, Kraj Vysočina, za kulturní památku.

V tomto řízení dle § 27 odst. 1 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, je účastníkem řízení:

Nedílnou součástí výroku tohoto rozhodnutí je orientační zakres umístění kulturní památky do kopie katastrální mapy a dvacet dva identifikačních fotografií kulturní památky v příloze tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění

Ministerstvo kultury obdrželo dne 27. 2. 2017 **podnět Městského úřadu Třebíč, úseku státní památkové péče**, na prohlášení *židovského městského domu Johela Begla v Třebíči - Zámostí*, s pozemkem st. p. č. 123, k. ú. Podklášteří, ulice Leopolda Pokorného 7/11, okres Třebíč, Kraj Vysočina, za kulturní památku. Ministerstvo tento podnět vyhodnotilo a shledalo jej důvodným k zahájení správního řízení.

V obdrženém podnětu je k historii předmětného měšťanského domu (bývalého židovského kondominia) uvedeno: „[...] *Usedlost s pozemkem, na němž postupem času vyrostly čtyři objekty se samostatnými konskripčními čísly V, VI, VII a VIII, patřila k vůbec nejstarším židovským nemovitostem na Podklášteří. Už v roce 1613 prodávala zmíněný grunt Židovka Alina Wolfová Johelu Beglovi. Beglovo jméno zná už nejstarší podklášterská pozemková kniha k roku 1603, kdy do ní byla zapsána Johelova splátka za starší dům. Johel Begl byl také jedním z nejstarších představitelů podklášterské židovské obce.*

V roce 1724 byla původní Beglova usedlost již rozdělena do šesti různých vlastnických dílů. [...] Objekt je cenným dokladem stavebního vývoje bývalého židovského ghetta v Třebíči v časovém úseku od poloviny 18. století. Zachoval se ve hmotě i dispozici a svou propojeností s okolními domy je typickou židovskou architekturou. [...]“

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, ve svém dopise č. j. NPÚ-372/16231/2017 ze dne 2. 5. 2017 prohlášení dotčeného trebičského domu v ulici Leopolda Pokorného 7/11 za kulturní památku **doporučil**, a to s následujícím odůvodněním: „[...] *Nárožní židovský dům v nejstarší části židovského ghetta na parcele st. č. 123 byl postaven na místě původní Beglovy usedlosti, na jejímž místě vyrostly čtyři objekty se samostatnými konskripčními čísly 5, 6, 7 a 8.*

Popis:

Dvoupodlažní nárožní objekt se zvýšeným přízemím, které nahrazuje sklep. Zvýšené přízemí hlavní východní fasády je prolomeno sklepním oknem, dveřmi do sklepa, dvoukřídlými vstupními dveřmi a dalšími dveřmi do sklepního prostoru. Hlavní fasáda 1. a 2. NP je pětiosá. Okenní výplně tří os v levé části tvoří okna dřevěná, dvojítá, členěná ve tvaru písmene T s horním výklopným křídlem a s podokenní římsou. Okna jsou doplněna středovým okrasným sloupkem soustruženým do válcového dřívku s hlavicemi. Dvě pravé osy jsou osazeny menšími dvoukřídlými okny. Severní průčelí tvoří od nároží hladká hmota se sklepním okénkem a malým dvoukřídlým oknem v 2. NP. Za ním se nachází odskočené v podstatě trojosé křídlo. Spodní pravé okno je čtyřdílné, vzniklé patrně sjednocením dvou užších. Fasáda břízositová, členěná jen lineárně v okenním nadpraží. Profilovaná hlavní římsa nese valbovou střechu krytou taškami. Sokl a hlavní vstup s jedním schodišťovým stupněm je řešen v umělém kameni.

Dispozice: 1. PP je polozapuštěné, klenuté oválně a plackami ve dvou samostatných prostorech malých rozměrů. Oba sklípky jsou přístupny z ulice. Za vchodovými dveřmi, přístupnými jedním schodišťovým stupněm, stoupá kamenné schodiště do vstupní chodby zvýšeného 1. NP, vpravo v nároží se schodištěm do patra. 1. i 2. NP je částečně zaklenuto. [...]

Slohové, časové, autorské určení:

Původně se jednalo o usedlost Johela Begla s pozemkem, na němž postupem času vyrostly čtyři objekty se samostatnými konskripčními čísly V, VI, VII a VIII. Tento grunt zakoupený v r. 1613 patřil vůbec k nejstarším židovským nemovitostem v Podklášteří. V roce 1724 byla původní Beglova usedlost rozdělena do šesti vlastnických dílů. Třetí díl přístupný z dílu čtvrtého posléze získal konskripční číslo 7.

Jádro domu je barokní, přestavby proběhly v letech 1821 a 1873. Dispozice byla doplněna ve 20. století.

Současný stav:

Současný stavebně - technický stav domu je relativně dobrý. Objekt vyžaduje základní údržbu a dílčí opravy. [...]

Zdůvodnění památkové ochrany:

Dům čp. 7 v Zámostí je nedílnou součástí židovské čtvrti v Třebíči, která byla v roce 2003 zapsána na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO jako výjimečně dochovaný hmotný doklad existence židovského osídlení na Moravě. Dům je situován v nejstarší, západní části čtvrti, od níž se zástavba postupně rozvíjela k východu. První písemná zmínka o domu pochází z roku 1613, kdy byla usedlost zakoupena Johelem Beglem. Nárožní dům vzniklý z dílu původní Beglovy usedlosti vymezuje jeden z hlavních urbanistických prostorů, Tiché náměstí s Přední synagogou, a náleží tak k počáteční fázi formování svébytného židovského osídlení v prostoru Podklášteří. Dům je hodnotným dokladem historického vývoje, životního způsobu a prostředí židovské komunity v Třebíči především od doby požáru v roce 1821 do poloviny 20. století. Přestože objekt prošel ve 20. století dílčími stavebními úpravami, hmota a autentické dispoziční schéma objektu zůstalo zachováno včetně většiny autentických konstrukcí a celé řady zajímavých stavebních a řemeslných prvků. Mezi hodnotné prvky patří mimo jiné např. původní schodiště, zaklenuté prostory, autentické výplně dveřních a okenních otvorů včetně kovářských prvků a táflování, dřevěné obložky vstupu na půdu, vestavěné niky či topeniště. “

Krajský úřad Kraje Vysočina, úsek státní památkové péče, ve svém vyjádření č.j. KUJI 59236/2017 – OKPP 412/2017 ze dne 15. 8. 2017 s prohlášením uvedené nemovitosti za kulturní památku rovněž **souhlasí**: „[...] Objekt se nachází v židovské čtvrti, která je součástí MPZ Třebíč (Vyhláška Jihomoravského krajského národního výboru v Brně o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny ze dne 20. listopadu 1990) a také je od roku 2003 zapsaná na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Zástavba židovské čtvrti je zcela unikátní pro svou celistvost a rozsah ghetta, ve kterém se dochovalo přes 120 objektů včetně dvou synagog a židovského hřbitova. Ghetto je svědectvím po staletí kontinuálně existujícího židovského osídlení ve městě Třebíč.

V současné době je v tomto unikátním architektonickém souboru jako kulturní památka evidováno jen několik málo objektů. Vzhledem k významu této lokality proběhl pod vedením PhDr. Rudolfa Fišera CSc. terénní a archivní průzkum, který přinesl hlubší poznatky o architektonickém i historickém vývoji objektů v židovském městě.

Místní šetření za účelem zjištění a posouzení památkových hodnot výše uvedeného objektu proběhlo za účasti všech orgánů památkové péče a odborné organizace NPU dne 1. 8. 2017. Objekt, nacházející se v nejstarší části trebičského ghetta v blízkosti přední (staré) synagogy, se z hlediska dochování historicky či architektonicky hodnotných konstrukcí řadí k nejzachovalejším a nejhodnotnějším stavbám v židovské čtvrti. Bez zajímavosti není ani historie objektu ve spojení s majitelem nemovitosti Johelem Beglem (jehož jméno upomíná v roce 1603 i nejstarší podklášterská pozemková kniha).

S uzavřením židovského města (v první třetině 18. století), prakticky zanikla možnost získat potřebné pozemky na stavbu nových domů. Specifické společenské podmínky a omezení života v ghettu se promítaly do stísněného a spletného uspořádání vnitřních dispozic jednotlivých domů s odlišným majetkovým vlastnictvím a stály za vznikem typické architektonicky komplikované „židovské architektury“. Také dům J. Begla byl v roce 1724 rozdělen na šest samostatných vlastnických dílů.

Dům č. p. 7 se na památkových hodnotách celého souboru židovského ghetta podílí nejen urbanisticky, ale také jako kvalitní solitér.

Z pohledu památkové péče oceňujeme především dochovanou vnitřní dispozici objektu, dokumentující způsob života místních obyvatel a stavební vývoj v židovském ghettu, dále autenticky dochované stavební konstrukce i architektonické detaily, zejm. promyšlený a efektivní systém úložných prostor ve zdech (niky) i pod schody, historicky hodnotné okenní i dveřní výplně a další truhlářské prvky esteticky zušlechťující prostor jako např. obložky topení, parapety, vestavěné skříně, dřevěné schodiště, prkenné podlahy, výjimečné je také dochované topeniště i suchá toaleta v patře, hodnotu mají i zbytky keramických dlažeb.

Dům je i přes pozdější stavební úpravy, které však nikterak nejsou rušivé (např. modifikace fasády), dokladem typického židovského obydlí s autenticky dochovanými výraznými detaily a dle mínění krajského úřadu vykazuje zákonem požadované hodnoty, které umožňují, aby byl prohlášen za kulturní památku.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem souhlasí krajský úřad s prohlášením domu Johela Begla na ul. L. Pokorného 7/11 s pozemkem st. p. č. 123, k. ú. Podklášteří, obec Třebíč (část Zámostí), okres Třebíč, Kraj Vysočina, za kulturní památku.

Městský úřad Třebíč, úsek státní památkové péče, jako příslušný správní orgán památkové péče, ve svém dopise č. j. OŠK 48919/17 – SPIS 10049/2017/LM ze dne 10. 8. 2017 prohlášení předmětného domu za kulturní památku **doporučil**, a to s následujícím odůvodněním: „[...] Dům ul. Leopolda Pokorného 7/11 (Podklášteří), s pozemkem st. p. č. 123 v katastrálním území Podklášteří, obec Třebíč, okres Třebíč, Kraj Vysočina, je nedílnou součástí památkové zóny Třebíč. MPZ Třebíč byla prohlášena Jihomoravským krajským národním výborem v Brně dne 20. 11. 1990. Předmětný dům je zároveň součástí Židovského města v Třebíči, které bylo spolu s židovským hřbitovem a bazilikou sv. Prokopa v roce 2003 zařazeno na Seznam památek světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Zástavba židovské čtvrti je zcela unikátní pro svou celistvost a rozsah ghetta, ve kterém se dochovalo 108 historických objektů (a dvě stavební parcely) včetně dvou synagog, hřbitova, nemocnice, rabinátu, německé židovské školy atd. Ghetto je svědectvím po staletí kontinuálně existujícího židovského osídlení ve městě Třebíči.

Dům ulice Leopolda Pokorného 7/11 (Podklášteří), je cenným dokladem stavebního vývoje bývalého židovského ghetta v Třebíči v časovém úseku od poloviny 18. století. Je typickou židovskou architekturou a hmotným dokladem složitosti života židovské diaspory. Památkově hodnotné jsou: autentické dispoziční schéma, původní schodiště, zaklenuté prostory včetně omítek, autentické interiérové dveře a okna (včetně kovářských prvků), dřevěné obložky vstupu na půdu, vestavěné niky, topeniště, část oken osazených v uliční

fasádě. Zároveň se jedná o složitý a autentický stavební soubor (kondominium s domovními díly 7 A a 7 B).

Krátký popis: Dvoupodlažní nárožní objekt se zvýšeným přízemím. Profilovaná hlavní římsa nese valbovou střechu. Střešní krytinou je pálená taška dvoudrážková. Zvýšené přízemí nahrazuje sklep, uliční fasáda zvýšeného přízemí je prolomena sklepním oknem, dveřmi do sklepa a dvoukřídlymi vstupními dveřmi a dalšími dveřmi do sklepního prostoru. Hlavní fasáda je pětiosá, tři osy vlevo do hlavního obytného prostoru tvoří tři okna, dřevěná, dvojí, členěná ve tvaru písmene „T“, parapet je obložen dřevem, s konstrukčně vloženým poutcem v horní třetině, horní křídlo je výklopné, dvě pravé osy s menšími otevíravými okny (dvě křídla), severní průčelí tvoří od nároží hladká hmota se sklepním okénkem a malým oknem v II. NP, za ním odskočené křídlo v podstatě trojosé, spodní pravé okno čtyřdílné vzniklo patrně sjednocením dvou užších. Fasáda břizolitová, členěná jen lineárně v okenním nadpraží. Sokl a hlavní vstup je řešen v umělém kameni.

Dispozice: Ze zvýšeného přízemí vede kamenné schodiště do I. NP, pro dispozice I. NP je určující jedna centrální místnost později snad přepažená (v levé části), za síňkou větší prostor tvořící křídélko. I. a II. NP částečně zaklenuto (II. NP klenuto oválně s plackami v prostorech malých rozměrů). I. PP zapuštěno, oba sklípky jsou přístupny z ulice. Židovský dům se zachoval ve hmotě i dispozici. Komplikovanou stavební propojeností s okolními domy je židovský dům ulice Leopolda Pokorného 7/11 (Zámostí) neoddelitelnou součástí Židovského města v Třebíči a na památkovém významu tohoto stavebního souboru se podílí jak svými obecnými urbanistickými hodnotami, tak mimořádnou individuální kulturněhistorickou hodnotou a kvalitou. [...]

Ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, byli o podání návrhu písemně vyrozuměni vlastníci nemovitosti navržené na prohlášení za kulturní památku, a v souladu s ustanovením § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, jim bylo umožněno, aby se před vydáním rozhodnutí vyjádřili k podkladům, které Ministerstvo kultury v průběhu řízení shromáždilo. Vlastníci této možnosti nevyužili.

Po vyhodnocení všech uvedených podkladů dospělo Ministerstvo kultury k následujícímu závěru: Předmětný patrový dům s dochovaným barokním a klasicistním jádrem vzniklý na části pozemku staršího stavení Žida Johela Begla, písemně doloženého k roku 1613, představuje pohledově výrazně exponovanou součást svěbytné historické zástavby Židovského města, urbanisticky bezprostředně navazující na lokalitu sousedního Podklášteří - Zámostí. Nárožní objekt je svým hlavním vstupním průčelím orientován na osu podlouhlé ulice Leopolda Pokorného (dříve ulice Dolní), jeho vedlejší průčelí se obrací do komorně působícího Tichého náměstí s ústřední dominantou Staré, neboli Přední synagogy. Zevnějšek domu je dnes výrazně ovlivněn puristickou modernizací fasády, k jejíž realizaci došlo pravděpodobně v roce 1933, a které dle některých dochovaných okenních výplní patrně předcházela úprava z prvních let 20. století. Případná rehabilitace tohoto staršího a k charakteru okolní zástavby kontextuálnějšího stavu by byla, dle nezávazného hlediska Ministerstva kultury, na základě archivních podkladů, dobových fotografií a místních formálních analogií, žádoucí.

Památková podstata dotčeného objektu se nachází především v unikátně dochovaném interiéru, jehož stavební konstrukce z 18. a 19. století, komplikovaně utvářená víceúrovňová vertikální dispozice s četnými malebnými zákoutími, nepravidelně taženými vnitřními

omítkami a autentickými řemeslnými detaily, vytváří nejenom neopakovatelný *genius loci* tohoto archaického židovského domu, ale také jedinečnou hmatatelnou upomínku na kdysi bohatě pulzující každodenní život zaniklé třebíčské komunity. Ze stavebněhistorického pohledu upoutávají pozornost zejména hluboké valeně klenuté skladovací suterénní prostory, nejružnější záklenky, niky a klenební soustavy obytného interiéru, autenticita vnitřních omítek, obslužné prvky kuchyňského zázemí, původní dveře rámové konstrukce s kazetovými výplněmi, včetně kování, dřevěné obložky a táflování, dřevěné schodové stupně a podlahy z masivních širokých prken, atd. Podhledy plochostropých místností mohou ukrývat trámové záklopové stropy.

Pro své hodnoty architektonické, urbanistické, řemeslné, kulturněhistorické a jako projev tvůrčích schopností a práce člověka předmětný *židovský městský dům Johela Begla v Třebíči - Zámostí*, s pozemkem st. p. č. 123, k. ú. Podklášteří, ulice Leopolda Pokorného 7/11, okres Třebíč, Kraj Vysočina, splňuje podmínky ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, pro prohlášení věci za kulturní památku.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí lze podle ustanovení § 152 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, podat ve lhůtě 15 dnů od jeho doručení rozklad. Lhůta pro podání rozkladu počíná běžet podle § 40 odst. 1 písm. a) správního řádu den následující po dni, kdy bylo toto rozhodnutí doručeno. Doručení písemnosti upravuje § 23 a § 24 správního řádu, který stanoví, že nebyl-li adresát tohoto rozhodnutí zastižen, rozhodnutí se uloží v provozovně provozovatele poštovních služeb. Jestliže si adresát uložené rozhodnutí ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy bylo rozhodnutí k vyzvednutí v provozovně provozovatele poštovních služeb připraveno, nevyzvedne, považuje se rozhodnutí podle § 24 odst. 1 správního řádu za doručené posledním dnem této lhůty (od tohoto dne běží v tomto případě lhůta pro podání rozkladu). Doručení písemnosti pomocí datové schránky upravuje § 17 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, který rovněž stanoví přednostní doručování dokumentů prostřednictvím datové schránky. Nepřihlásí-li se adresát do své datové schránky ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty. O rozkladu proti tomuto rozhodnutí rozhoduje ministr kultury. Rozklad se podává u Ministerstva kultury na výše uvedenou adresu.

Mgr. Ing. Eva Trejbalová
vedoucí oddělení ochrany kulturních památek
v odboru památkové péče Ministerstva kultury

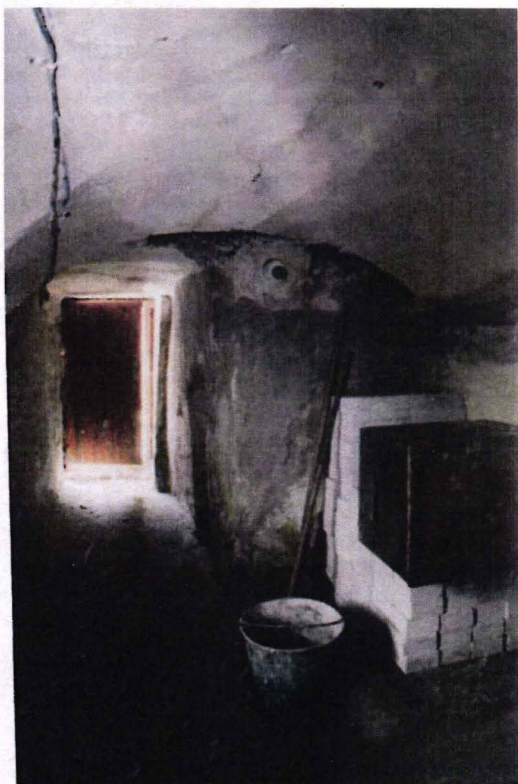
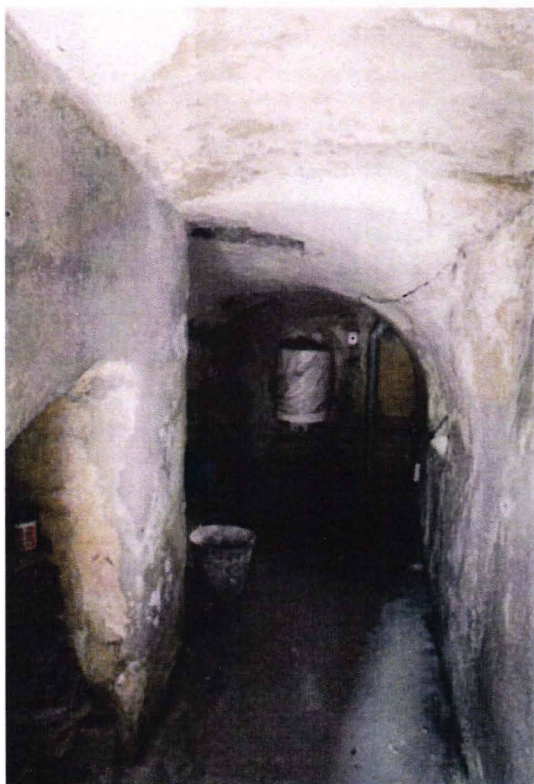
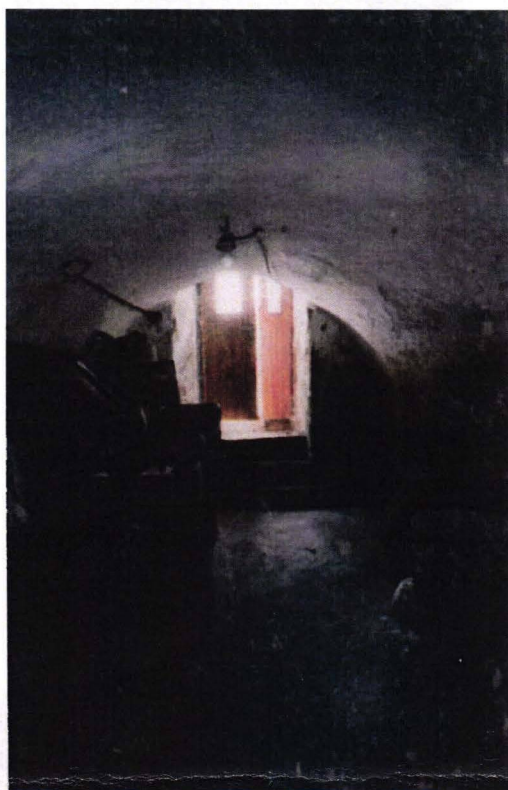
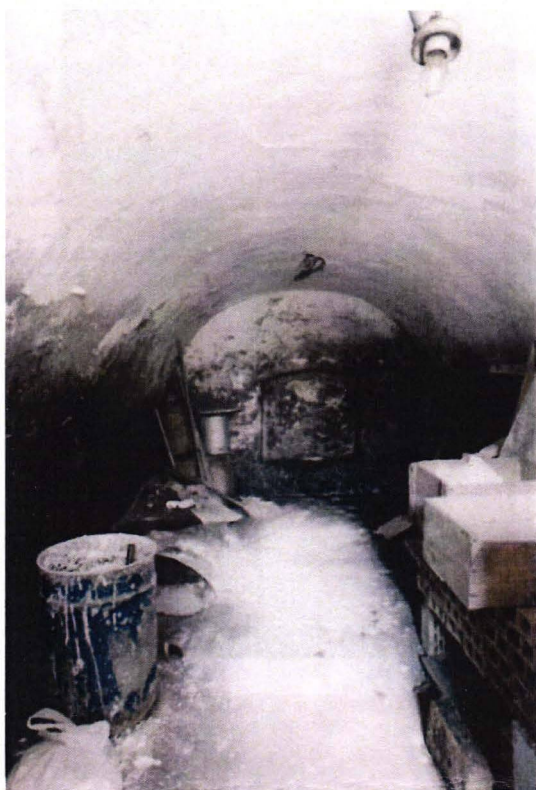
Orientační zakres umístění kulturní památky do kopie katastrální mapy – nedílná součást
rozhodnutí č. j. MK 13894/2018 OPP ze dne 22. 2. 2018.

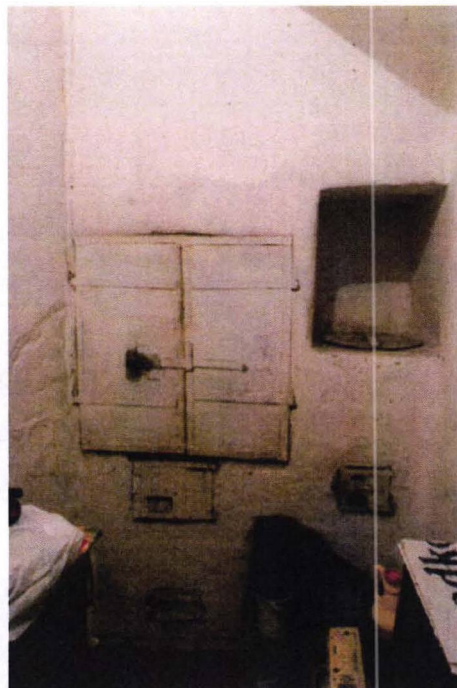
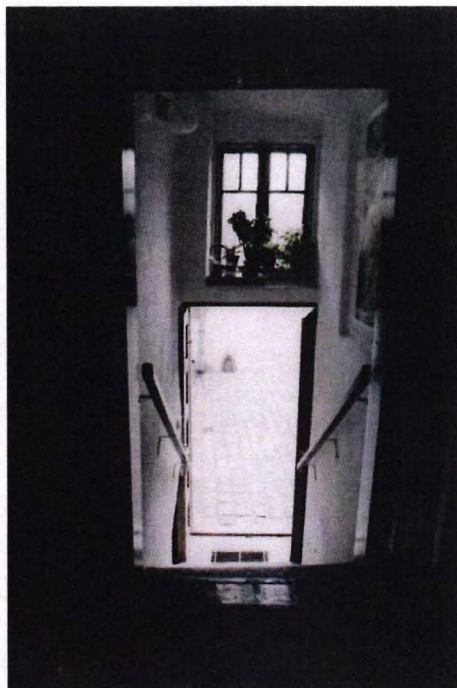
**Dvacet dva identifikačních fotografií kulturní památky – nedílná součást rozhodnutí
č. j. MK 13894/2018 OPP ze dne 22. 2. 2018, obr. 1 - 2.**

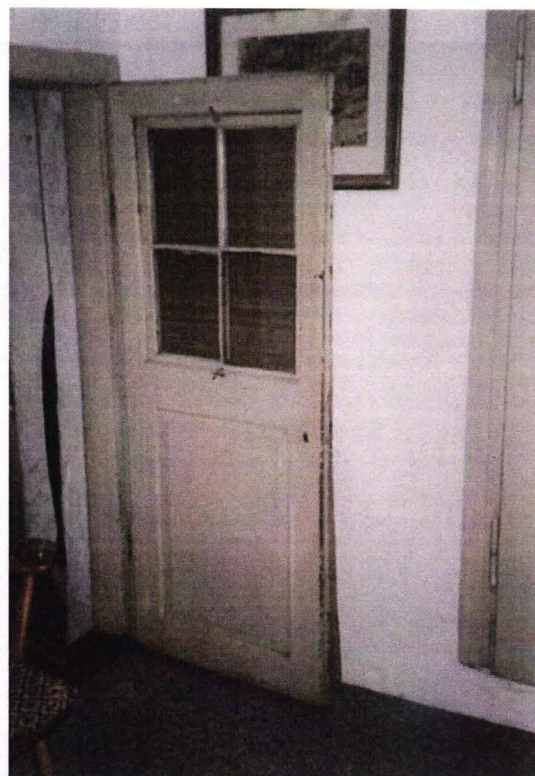
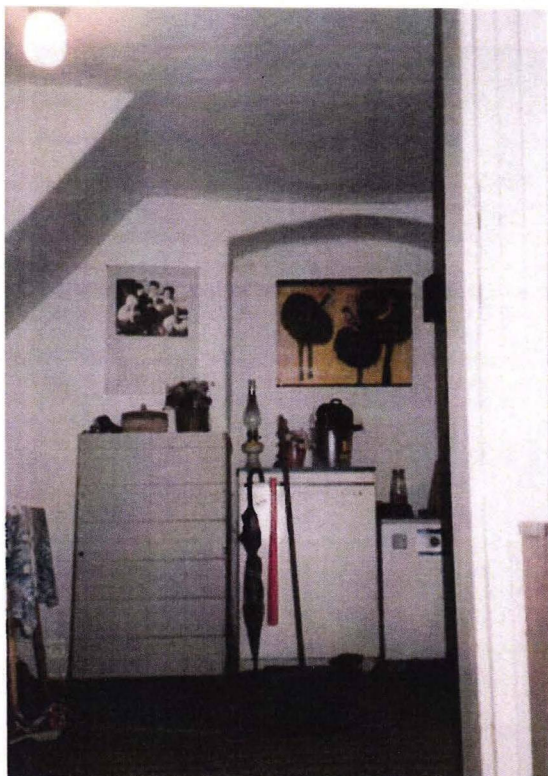
**Dvacet dva identifikačních fotografií kulturní památky – nedílná součást rozhodnutí
č. j. MK 13894/2018 OPP ze dne 22. 2. 2018, obr. 3 - 6.**

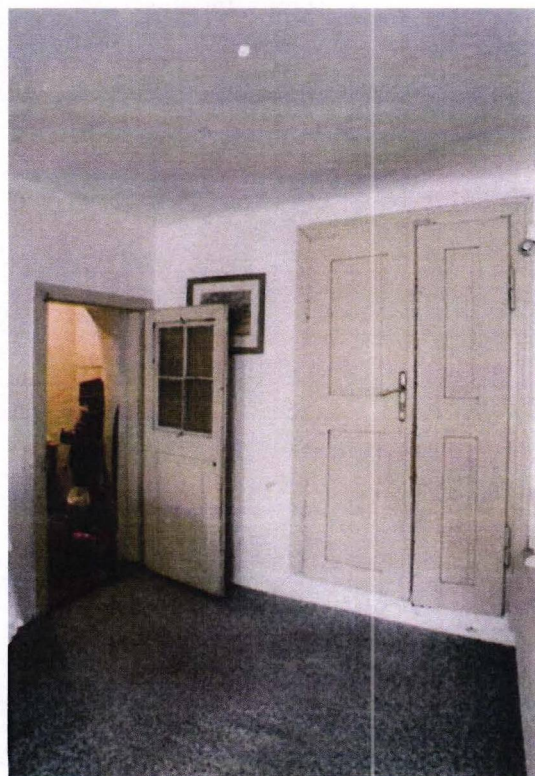
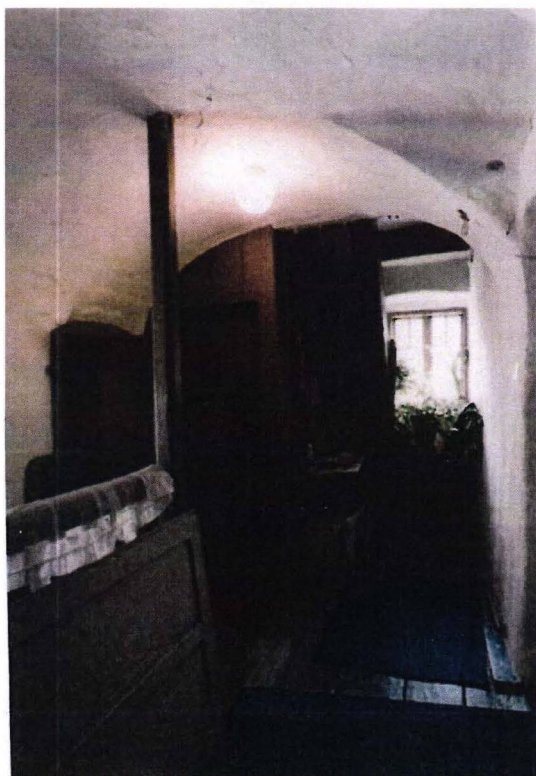
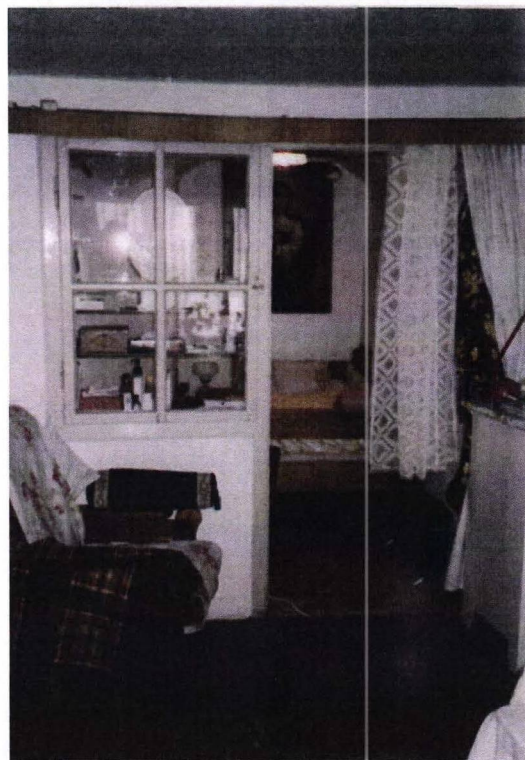
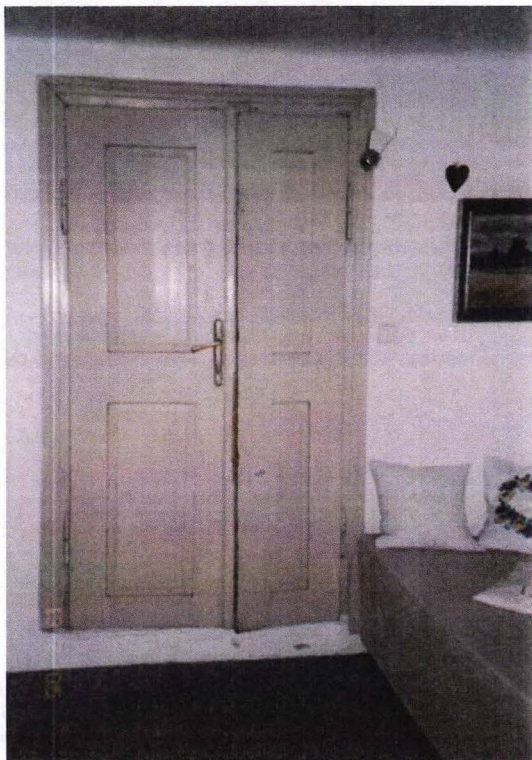
**Dvacet dva identifikačních fotografií kulturní památky – nedílná součást rozhodnutí
č. j. MK 13894/2018 OPP ze dne 22. 2. 2018, obr. 7 - 9.**

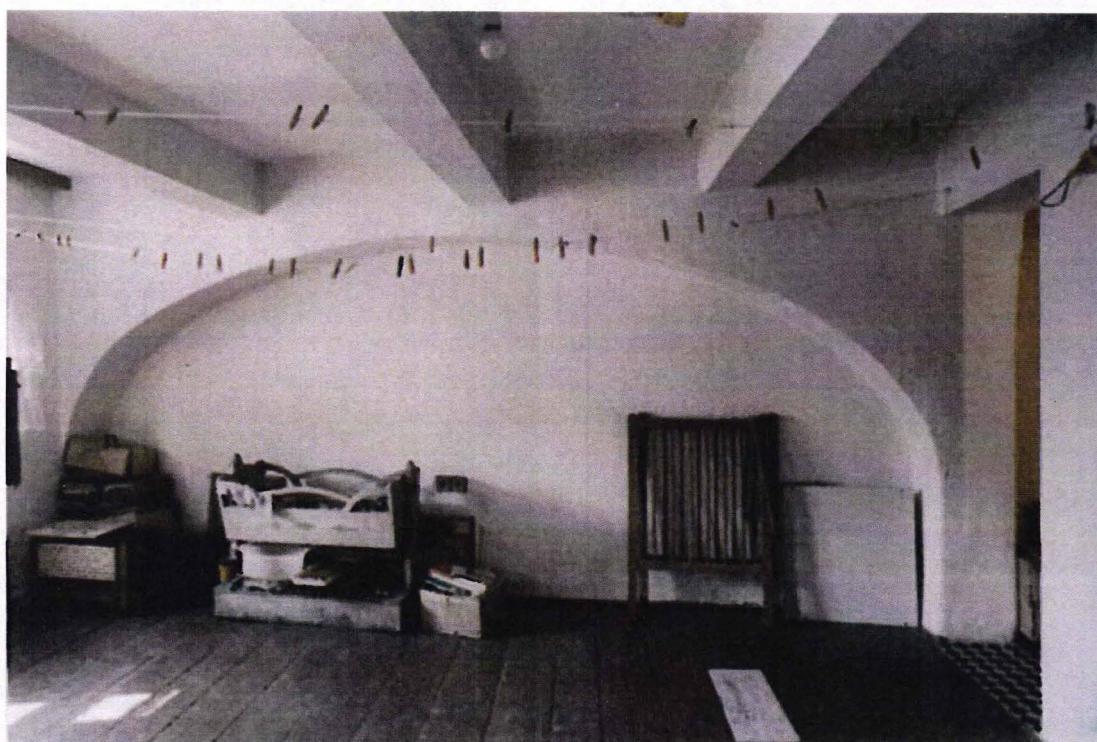
**Dvacet dva identifikačních fotografií kulturní památky – nedílná součást rozhodnutí
č. j. MK 13894/2018 OPP ze dne 22. 2. 2018, obr. 10 - 12.**

**Dvacet dva identifikačních fotografií kulturní památky – nedílná součást rozhodnutí
č. j. MK 13894/2018 OPP ze dne 22. 2. 2018, obr. 13 - 16.**

**Dvacet dva identifikačních fotografií kulturní památky – nedílná součást rozhodnutí
č. j. MK 13894/2018 OPP ze dne 22. 2. 2018, obr. 17 - 18.**

**Dvacet dva identifikačních fotografií kulturní památky – nedílná součást rozhodnutí
č. j. MK 13894/2018 OPP ze dne 22. 2. 2018, obr. 19 - 22.**

